

Modelovanie trendu: exponenciálne zhladzovanie, Holt-Wintersova metóda, Hodrick-Prescottov filter

Beáta Stehlíková

Časové rady

Fakulta matematiky, fyziky a informatiky, UK v Bratislave

Obsah

- ▶ **Exponenciálne zhladzovanie** - nájdenie strednej hodnoty v časovom rade bez trendu a sezónnosti
- ▶ **Holt - Wintersova metóda** - zovšeobecnenie pre dáta s trendom a sezónnosťou
- ▶ **Hodrick - Prescottov filter** - vyhladenie dát bez sezónnosti pomocou dvoch kritérií: zhoda s dátami a malá krivosť krivky

Exponenciálne zhladzovanie

Označenie

- ▶ Máme dáta x_1, x_2, \dots, x_n a chceme predikovať hodnotu x_{n+k}
- ▶ V tejto časti predpokladáme, že v dátach **nie je ani trend, ani sezónnosť**
- ▶ Model:

$$x_t = \mu_t + w_t,$$

kde

- ▶ μ_t je stredná hodnota (môže závisieť od času)
 - ▶ w_t sú nezávislé náhodné odchýlky s nulovou strednou hodnotou
- ▶ Označme a_t náš odhad strednej hodnoty μ_t

Model

- ▶ Základná myšlienka exponenciálneho zhladzovania: ďalší odhad strednej hodnoty (teda a_t) bude váženým priemerom predchádzajúceho odhadu (teda a_{t-1}) a novej realizovanej hodnoty x_t :

$$a_t = \alpha x_t + (1 - \alpha) a_{t-1}$$

- ▶ Parameter zhladzovania α :
 - ▶ $\alpha \approx 1$ - slabé zhladzovanie, $a_t \approx x_t$
 - ▶ $\alpha \approx 0$ - silné zhladzovanie, $a_t \approx a_{t-1}$
- ▶ Iný zápis a_t :

$$a_t = \alpha x_t + \alpha(1 - \alpha)x_{t-1} + \alpha(1 - \alpha)^2 x_{t-2} + \dots$$

- váhy exponenciálne klesajú, preto názov exponenciálne zhladzovanie

Predikcie a optimálna α

- ▶ Označenie: $\hat{x}_{n+k|n}$ - predikcia dát x na čas $n+k$, ak je dnešný čas n
- ▶ Keďže nemáme trend ani sezónnosť, vieme spraviť iba

$$\hat{x}_{n+k|n} = a_n$$

- ▶ Pre daný parameter α :
 - ▶ $a_1 = x_1$ a potom rekurentne
 - ▶ máme teda predikčné chyby:

$$e_t = x_t - \hat{x}_{t|t-1} = x_t - a_{t-1}$$

- ▶ Optimálny parameter α - minimalizujeme sumu štvorcov predikčných chýb:

$$\sum_{t=2}^n e_t^2 \rightarrow \min$$

└ Exponenciálne zhladzovanie

└ Exponenciálne zhladzovanie v R-ku

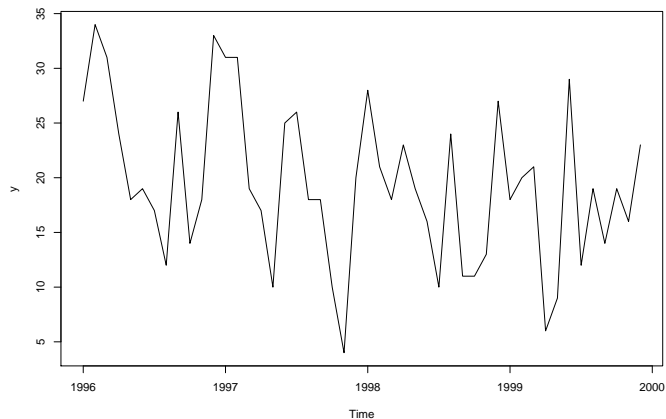
Exponenciálne zhladzovanie v R-ku

Dáta

- ▶ *P. S. P.Cowpertwait, A. V. Metcalfe: Introductory Time Series with R. Springer, 2009. Complaints to a motoring organization, pp. 56-58.*
- ▶ počet sťažností, mesačné dáta, 1996/01 - 1999/12
- ▶ dáta na stránke (`complaints.txt`)

```
y <- read.table("complaints.txt")  
y <- ts(y$V1, frequency = 12, start = c(1996, 1))
```

plot(y)

Odhadnutie modelu

- ▶ funkcia `HoltWinters` s nastavením `beta = FALSE` a `gamma = FALSE` - je špeciálny to prípad všeobecnejšieho modelu, pre ktorý máme funkciu `HoltWinters` - uvedieme neskôr

```
model1 <- HoltWinters(y, beta = FALSE, gamma = FALSE)
model1
```

```
## Holt-Winters exponential smoothing without trend and wit
##
```

```
## Call:
```

```
## HoltWinters(x = y, beta = FALSE, gamma = FALSE)
```

```
##
```

```
## Smoothing parameters:
```

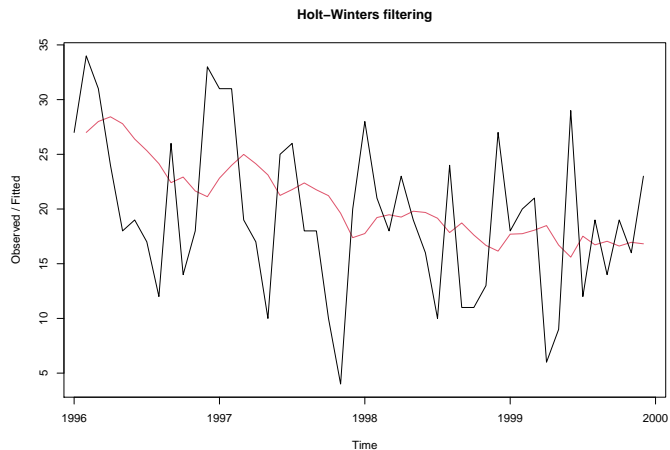
```
## alpha: 0.1429622
```

```
## beta : FALSE
```

```
## gamma: FALSE
```

Graf

```
plot(model1)
```


- ▶ Prístup k hodnote *sum of squared errors*, podľa ktorej sa vyberala optimálna α :

```
model1$SSE
```

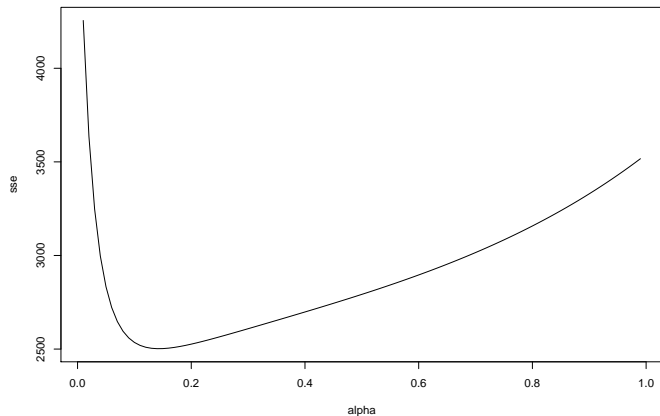
```
## [1] 2502.028
```

- ▶ Použitie našej hodnoty parametra α : napríklad

```
model_nas <- HoltWinters(y, alpha = 0.2,  
                        beta = FALSE, gamma = FALSE)
```

Cvičenie: optimálna hodnota parametra α

- ▶ Vykreslíme závislosť SSE od parametra α pre naše dáta.
- ▶ Tento výpočet má potvrdiť optimálnu hodnotu α z R-ka

Holt - Wintersova metóda

- ▶ Charakteristiky časového radu:
 - ▶ $a_t = level$, sezónne očistená stredná hodnota
 - ▶ $b_t = slope$, zmena hodnoty level z jednej periódy na druhú (zachytáva rôzne, aj krátkodobé trendy)
 - ▶ $s_t = seasonal\ component$, sezónna zložka (závisí napr. od mesiaca)
- ▶ Typ sezónnosti:
 - ▶ aditívna - napr. v januári je hodnota o 100 vyššia
 - ▶ multiplikatívna - napr. v januári je hodnota o 10 percent vyššia
- ▶ Predikcia pri aditívnej sezónnosti:

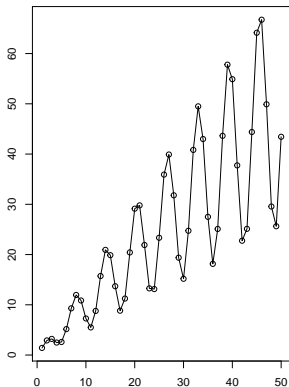
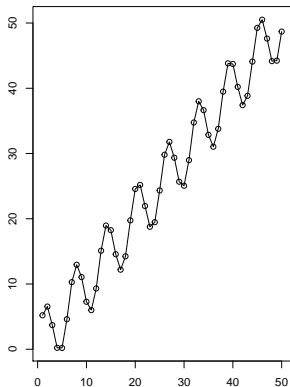
$$\hat{x}_{n+k|n} = a_n + kb_n + s_{n+k-p}$$

pre $k \leq p$ (napr. $p = 12$ pri mesačných dátach)

- ▶ Pri multiplikatívnej sezónnosti:

$$\hat{x}_{n+k|n} = (a_n + kb_n)s_{n+k-p}$$

- ▶ Ukážka typického priebehu: vľavo aditívna sezónnosť, vpravo multiplikatívna:

Rekurentné vzťahy

- ▶ Analogicky ako pri exponenciálnom zhladzovaní: vážené priemery hodnôt typu “*nová hodnota*” a “*stará hodnota*”
- ▶ Pre aditívnu sezónnosť:

$$a_t = \alpha(x_t - s_{t-p}) + (1 - \alpha)(a_{t-1} + b_{t-1})$$

$$b_t = \beta(a_t - a_{t-1}) + (1 - \beta)b_{t-1}$$

$$s_t = \gamma(x_t - a_t) + (1 - \gamma)s_{t-p}$$

kde $\alpha, \beta, \gamma \in (0, 1)$

- ▶ Analogicky pre multiplikatívnu (rovnice sú napr. aj v popise funkcie HoltWinters)
- ▶ Optimálne α, β, γ sa znovu určia minimalizáciou SSE

Holt-Wintersova metóda v R-ku

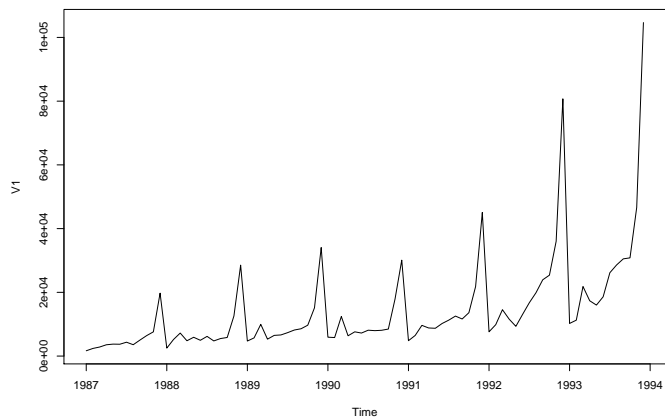
Príklad 1: predaj suvenírov

- ▶ tržby v obchode so suvenírmi v lodenici na pláži v Austrálii; mesacné dáta od januára 1987 do decembra 1993
- ▶ `suveniry.txt` na stránke

```
y <- read.table("data/suveniry.txt", header = FALSE)
y <- ts(y, frequency = 12, start = c(1987, 1))
head(y)
```

```
##           V1
## [1,] 1664.81
## [2,] 2397.53
## [3,] 2840.71
## [4,] 3547.29
## [5,] 3752.96
## [6,] 3714.74
```

plot(y)

Odhad modelu

- ▶ Vidíme multiplikatívnu sezónnosť, takže:

```
HW_suveniry <- HoltWinters(y, seasonal = "multiplicative")  
HW_suveniry
```

```
## Holt-Winters exponential smoothing with trend and multip
```

```
##
```

```
## Call:
```

```
## HoltWinters(x = y, seasonal = "multiplicative")
```

```
##
```

```
## Smoothing parameters:
```

```
## alpha: 0.4889037
```

```
## beta : 0.04653724
```

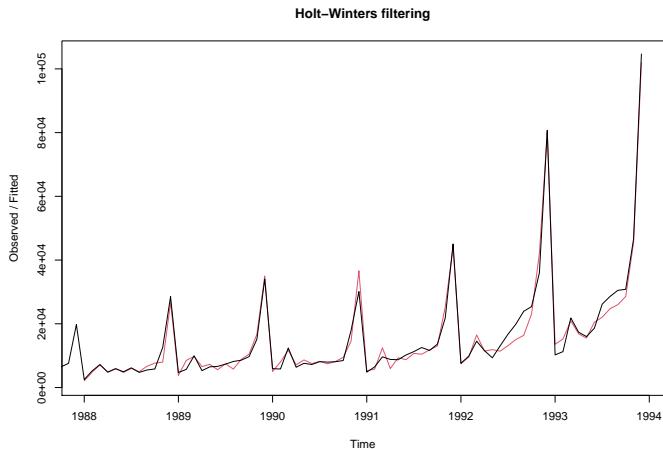
```
## gamma: 0.947455
```

```
##
```

```
## Coefficients:
```

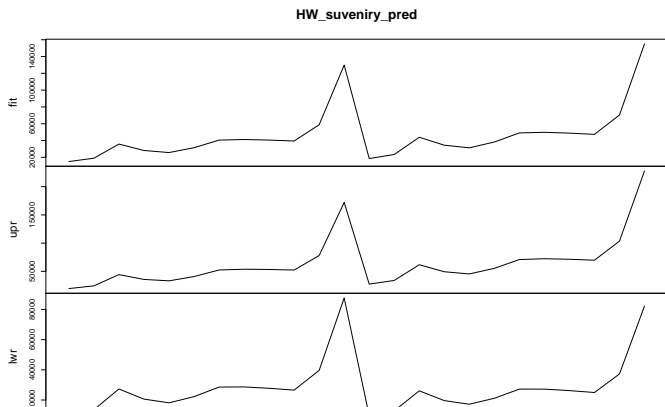
Grafické znázornenie

```
plot(HW_suveniry)
```


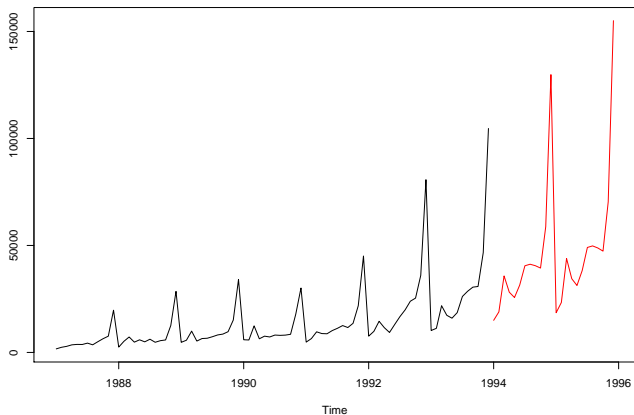
Predikcie

```
HW_suveniry_pred <- predict(HW_suveniry, n.ahead = 24,  
                             prediction.interval = TRUE)  
plot(HW_suveniry_pred)
```


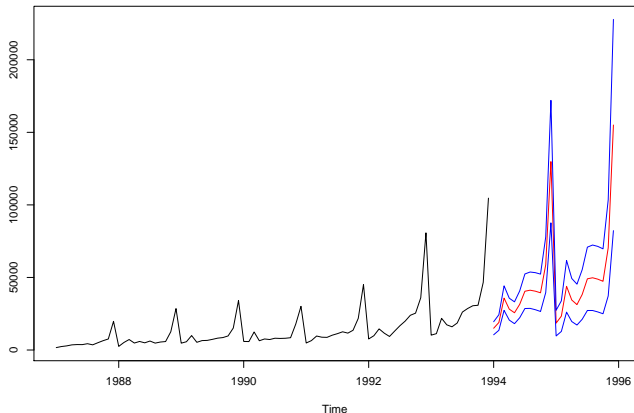
V jednom grafe spolu dáta a predikcie:

```
ts.plot(y, HW_suveniry_pred[, "fit"], col = c("black", "red"))
```


V jednom grafe spolu dáta, predikcie a intervaly:

```
ts.plot(y, HW_suveniry_pred,  
        col = c("black", "red", "blue", "blue"))
```


Príklad 2: teplota vzduchu (Lake Shasta)

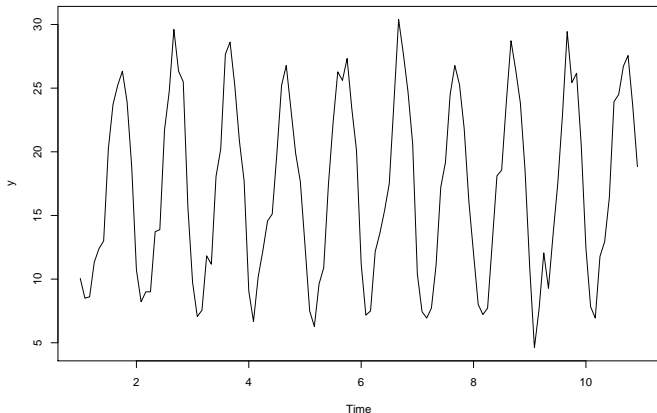
```
library(astsa)
data("climhyd") # mesacne data
head(climhyd)
```

##	Temp	DewPt	CldCvr	WndSpd	Precip	Inflow
## 1	5.94	1.436366	0.58	1.219485	160.528	156.1173
## 2	8.61	-0.284660	0.47	1.148620	65.786	167.7455
## 3	12.28	0.856728	0.49	1.338430	24.130	173.1567
## 4	11.61	2.696482	0.65	1.147778	178.816	273.1516
## 5	20.28	5.699536	0.33	1.256730	2.286	233.4852
## 6	23.83	8.275339	0.28	1.104325	0.508	128.4859

└ Holt - Wintersova metóda

└ Holt-Wintersova metóda v R-ku

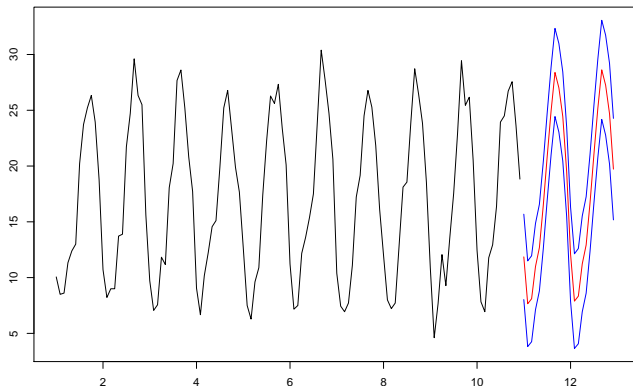
```
N <- nrow(climhyd) # použijeme na vyber 10 rokov  
y <- ts(climhyd[(N-119):N, "Temp"], frequency = 12)  
plot(y)
```


└ Holt - Wintersova metóda

└ Holt-Wintersova metóda v R-ku

```
hw <- HoltWinters(y, seasonal = "additive")  
pr <- predict(hw, n.ahead = 24, prediction.interval = TRUE)  
ts.plot(y, pr[, "fit"], pr[, "lwr"], pr[, "upr"],  
        col = c("black", "red", "blue", "blue"))
```


Hodrick-Prescottov filter: odhadovanie trendu

Model

- ▶ Predpoklad: v dátach nie je sezónnosť
- ▶ Cieľ: chceme odhadnúť trendovú zložku dát
- ▶ Myšlienka: potrebujeme dosiahnuť dve kritériá, ktoré sú v protiklade, preto im priradíme váhy:
 - ▶ vyhladené hodnoty by mali byť blízko skutočných
 - ▶ malá krivosť grafu vyhladených hodnôt (nie veľké fluktuácie), tú vieme merať druhými diferenciami (analógia druhej derivácie)
- ▶ Optimalizačná úloha, kde y_1, \dots, y_n sú dáta, $\lambda > 0$ je parameter a $\tilde{y}_1, \dots, \tilde{y}_n$ sú vyhladené hodnoty

$$\sum_{t=1}^n (y_t - \tilde{y}_t)^2 + \lambda \sum_{t=2}^{n-1} (\tilde{y}_{t+1} - 2\tilde{y}_t + \tilde{y}_{t-1})^2 \rightarrow \min_{\tilde{y}_1, \dots, \tilde{y}_n}$$

└ Hodrick-Prescottov filter: odhadovanie trendu

└ Hodrick-Prescottov filter v R-ku

Hodrick-Prescottov filter v R-ku

- ▶ Balík mFilter
- ▶ Funkcia hpfilter, napr.

```
hp <- hpfilter(data, freq = 100, type = "lambda")
```

- ▶ Odhadnutý trend je potom v hp\$trend

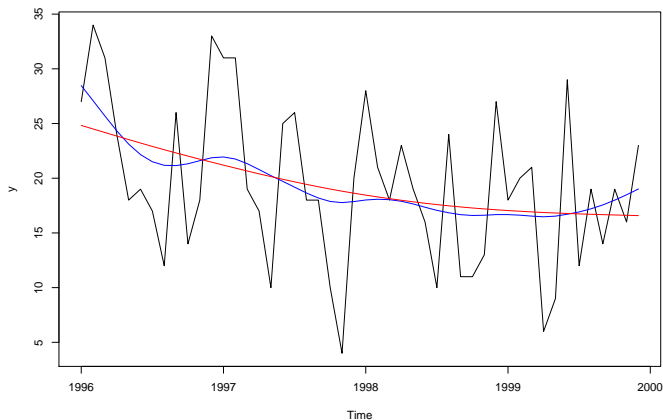
Príklad: vplyv parametra λ

Zoberme dáta o sťažnostiach

```
y <- read.table("complaints.txt")  
y <- ts(y$V1, frequency = 12, start = c(1996, 1))
```

Porovnáme:

```
plot(y)  
  
hpf1 <- hpfilter(y, freq = 500, type = "lambda")  
lines(hpf1$trend, col="blue")  
  
hpf2 <- hpfilter(y, freq = 10000, type = "lambda")  
lines(hpf2$trend, col="red")
```


Vyskúšajte iné hodnoty. Čo sa deje pre $\lambda \rightarrow 0$ a pre $\lambda \rightarrow \infty$?

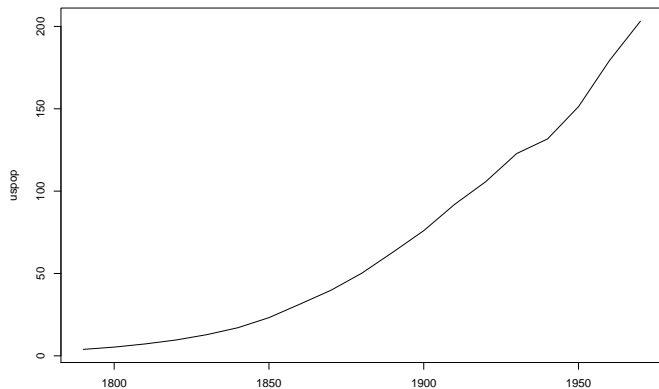
Odporúčané hodnoty λ

- ▶ $\lambda = 100$ pre ročné dáta
- ▶ $\lambda = 1600$ pre kvartálne dáta
- ▶ $\lambda = 14400$ pre mesačné dáta

Vyskúšajte pre naše dáta o sťažnostiach

Príklad 1: Veľkosť populácie

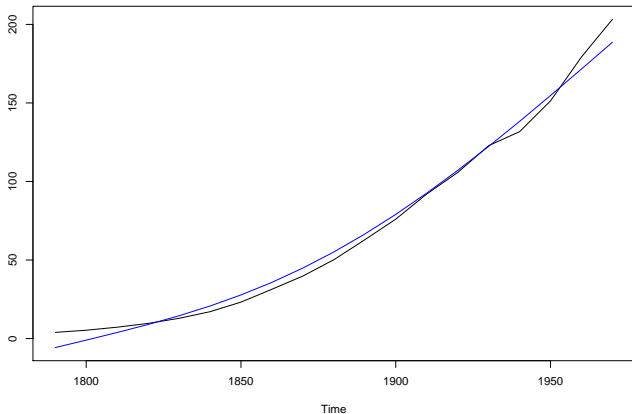
```
library(datasets); data("uspop") # rocne  
plot(uspop)
```


└ Hodrick-Prescottov filter: odhadovanie trendu

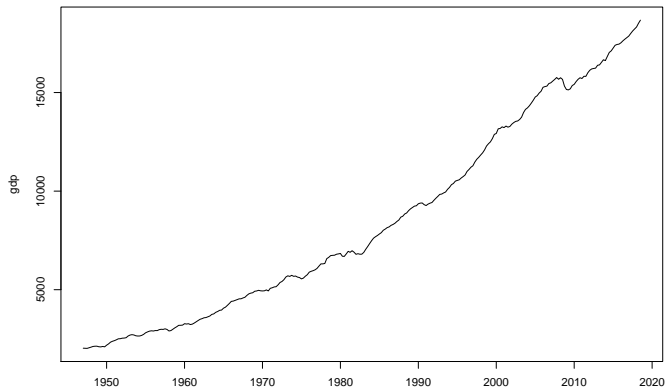
└ Hodrick-Prescottov filter v R-ku

```
hpf <- hpfilter(uspop, freq = 100, type = "lambda")  
ts.plot(uspop, hpf$trend, col = c("black", "blue"))
```


Príklad 2: HDP

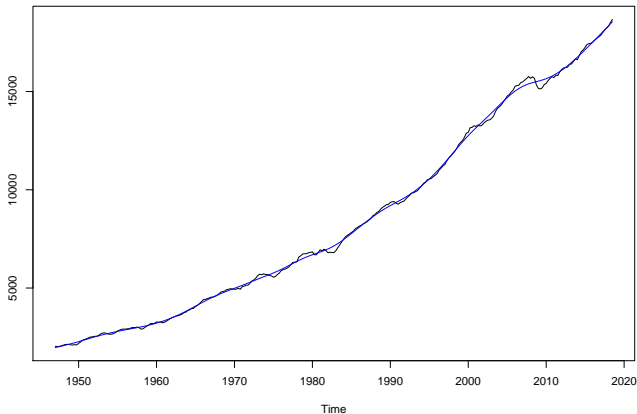
```
library(astsa); data("gdp") # kvartálne, sezonne ocistené  
plot(gdp)
```


└─ Hodrick-Prescottov filter: odhadovanie trendu

└─ Hodrick-Prescottov filter v R-ku

```
hpf <- hpfilter(gdp, freq = 1600, type = "lambda")  
ts.plot(gdp, hpf$trend, col = c("black", "blue"))
```



```
plot(hpf$trend - gdp, ylab = "produkna medzera")  
abline(h = 0, col = "grey", lty = 2)
```

